

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2013 оны 12 дугаар сарын 14-ний

өдөр

Улаанбаатар хот

Дугаар 416

ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР БАТЛАХ ТУХАЙ

Улсын Их Хурлын 2012 оны 37 дугаар тогтоол, Засгийн газрын 2012-2016 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Засгийн газрын тухай хуулийн 30 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас **ТОГТООХ** нь:

1. “Эрүүл насжилт, настны эрүүл мэнд” үндэсний хөтөлбөрийг 1 дүгээр, хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. Үндэсний хөтөлбөр, төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай төсвийг жил бүрийн улсын төсөв болон гадаадын зээл, тусламж, төсөл хөтөлбөртэй уялдуулан санхүүжүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг Сангийн сайд Ч.Улаан, Эрүүл мэндийн сайд Н.Удвал нарт даалгасугай.

3. Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил бүрийн 1 дүгээр сард багтаан Эрүүл мэндийн яаманд ирүүлж байхыг холбогдох сайд, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн явцын нэгдсэн тайланг жил бүрийн II улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулж байхыг Эрүүл мэндийн сайд Н.Удвалд тус тус үүрэг болгосугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Н.АЛТАНХУЯГ

Эрүүл мэндийн сайд

Н.УДВАЛ

“ЭРҮҮЛ НАСЖИЛТ, НАСТНЫ ЭРҮҮЛ МЭНД”

ҮНДЭСНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Үндэслэл

Дэлхий нийт XXI зууныг “Насжилтын зуун” хэмээн нэрлэж, 2002 онд Мадрид хотноо Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагаас 156 орны Засгийн газрын тэргүүнүүд оролцсон Ерөнхий чуулганаараа насжилтын асуудлаархи олон улсын төлөвлөгөөг хэлэлцэж, Улс төрийн тунхаглалыг гарган, бүс нутаг, гишүүн орнуудад насжилтын асуудлаар өөрийн онцлог байдлыг тусгасан бодлогын баримт бичгийг боловсруулан мөрдөж ажиллахыг зөвлөсөн.

Манай улсын хувьд УИХ-ын 2004 оны 21 дүгээр тогтоолоор “Монгол улсын төрөөс хүн амын хөгжлийн талаар баримтлах бодлого”-ыг баталж, 2004-2015 он хүртэл баримтлах хүн амын хөгжлийн бодлогоо тодорхойлж, хүн амын тогтвортой өсөлтийг хангаж, хүн ардаа урт удаан, эрүүл энх, бүтээлчээр амьдрах, хөгжих таатай орчинг бүрдүүлэх зорилготойгоор хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 1998 оны 130 дугаар тогтоолоор “Ахмад настны эрүүл мэнд, нийгмийн хамгааллын үндэсний хөтөлбөр”-ийг 1999-2003 онд хэрэгжүүлж хөтөлбөрийн үнэлгээг хийсний үндсэн дээр Засгийн газрын 2003 оны 271 тоот тогтоолоор нэмэлт, өөрчлөлт оруулан 2004-2008 онд үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлсэн. Олон улсын насжилтын асуудлаархи тунхаглал, төлөвлөгөө (2002 он), Ахмад настны эрхийн тунхаглал (1991 он), Ази, номхон далайн бүс нутгийн Насжилтын асуудлаархи Шанхайн стратеги (2002 он) Монгол улсын хүн амын хөгжлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх хүрээнд урт хугацааны бодлогын чиглэлийг тодорхойлсон “Монгол Улсын хүн амын насжилтын асуудлаархи үндэсний стратеги”-ийг Монгол Улсын Засгийн газрын 2009 оны 156 дугаар тогтоолоор сайшаасан нь нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх үйл явцад насжилт, насжилтыг угтах, настны аж байдал, эрүүл мэндийн чиглэлд холбогдох яам, байгууллага, салбар дундын хамтын ажиллагааны уялдаа холбоог хангах шаардлагатай байгааг тусгасан баримт бичиг болсон юм.

Тус стратеги нь хүн амыг насжилтын үйл явцад бэлтгэх, ахмад настны аж байдлыг сайжруулах талаар 2030 он хүртэл баримтлах урт хугацааны бодлогын баримт бичиг бөгөөд хүн амын насны бүтцэд гарч буй өөрчлөлт, хандлагад тулгуурлан төлөвлөлтийг ойрын ирээдүйн болон жил бүрээр боловсруулан нийгэм эдийн засгийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, холбогдох яамд, байгууллагуудын үйл ажиллагаатай уялдуулан төлөвлөх замаар хэрэгжүүлэхийг заасан. Цаашид тус стратегийн хэрэгжилтийг хангахад салбар дундын үйл ажиллагааг зохион байгуулахын тулд үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлэх зайлшгүй шаардлагатай байна.

Иймд Шинэчлэлийн Засгийн газрын мөрийн хөтөлбөрт туссан “Эрүүл чийрэг Монгол хүн” хөтөлбөр, “Монгол улсын хүн амын насжилтын асуудлаархи үндэсний стратеги”-ийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор “Эрүүл насжилт, настны эрүүл мэнд” үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулав.

Хоёр. Зорилго, зорилт

2.1. Зорилго:

Хүн амын эрүүл, идэвхтэй насжилтыг дэмжин, настны эрүүл мэнд, халамж, хамгаалал, нийгмийн оролцоог сайжруулан настны амьдралын чанарыг дээшлүүлэхэд оршино.

2.2. Зорилт

1. Хүн амын эрүүл насжилтыг дэмжих хууль эрх зүй, нийгэм, эдийн засгийн таатай орчинг бүрдүүлэх;
2. Настны эрүүл мэндийг дэмжих, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх;
3. Настны хөгжил, хамгаалал, нийгмийн амьдралд оролцох оролцоог дээшлүүлэх;
4. Эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээг настны хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн өргөжүүлэх.

Гурав. Баримтлах зарчим

Энэхүү хөтөлбөр нь дараах үндсэн зарчимд тулгуурлана. Үүнд:

- 3.1. Настны хэрэгцээнд тулгуурлах;
- 3.2. Настны нэр төрийг өргөх, бие даасан байдал, оролцоог хангах;
- 3.3. Салбар хоорондын хамтын ажиллагаанд тулгуурлах;
- 3.4. Эрүүл мэнд, нийгмийн чанартай тусламж, үйлчилгээг тэгш хүртээх;
- 3.5. Хот, хөдөөгийн онцлог байдлыг харгалзах;
- 3.6. Жендерийн тэгш байдлыг хангах.

Дөрөв. Хэрэгжүүлэх хугацаа

Хөтөлбөрийг 2 үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

I үе шат 2014-2017 он

II үе шат 2018-2020 он

Тав. Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа

Зорилт 1. Хүн амын эрүүл насжилтыг дэмжих хууль эрх зүй, нийгэм, эдийн засгийн таатай орчинг бүрдүүлэх

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хүрээ:

1. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах шийдвэр гаргагчдын түвшинд салбар дундын оролцоог хангасан дэд зөвлөлийг Эрүүл мэндийн дэд сайдаар удирдуулан байгуулах;
2. Дэд зөвлөлийн ажлын албаны үүргийг Геронтологийн үндэсний төв гүйцэтгэх;
3. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх орон нутгийн дэд хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх;

4. Эрүүл насжилт, настны эрүүл мэндтэй холбоотой хууль эрхзүйн орчны үнэлгээ хийж, зөвлөмж боловсруулах, хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах саналыг Засгийн газрын хуралдаанд хэлэлцүүлэх;
5. Настанд ээлтэй байгууллага, аж ахуйн нэгж, баг, хороо, сум, дүүргийг шалгаруулах удирдамжийг олон улсын жишиг үзүүлэлтийн дагуу боловсруулж, шалгаруулах үйл ажиллагааг зохион байгуулах;
6. Монгол хүний насжилт, настны эрүүл мэндийн талаархи эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг өргөжүүлж, мэдээллийн нэгдсэн сан бий болгох;
7. Хүн амын эрүүл насжилт, настны эрүүл мэнд, хөдөлмөр эрхлэлтийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн, төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн байгууллагыг дэмжих үйл ажиллагааг зохион байгуулах.

Хүрэх үр дүн:

1. Хүн амын эрүүл насжилтыг дэмжих салбар хоорондын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх эрх зүйн орчин бүрдэн, төрийн бодлого шийдвэрийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлснээр хууль эрх зүй, нийгэм, эдийн засгийн таатай орчин бүрдэнэ.
2. Нийгмийн зүгээс настанд хандах эерэг хандлага бэхжинэ.
3. Настны хөгжил, хамгаалал, нийгмийн амьдралын оролцоо сайжирсан байна.
4. Хүн амын эрүүл насжилтыг дэмжих, настанд ээлтэй дүүрэг, сум, хороо, баг, аж ахуйн нэгж, байгууллага, ажлын байр, зам, талбай бий болно.
5. Хүн амыг эрүүл насжилтын талаар нотолгоонд тулгуурласан мэдээллээр хангах, судалгаа, сургалт, мэдээллийн тогтолцоо бүрдсэн байна.

Зорилт 2. Настны эрүүл мэндийг дэмжих, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хүрээ:

1. Настанд зөв хооллолт, дасгал хөдөлгөөнөөр тогтмол хичээллэх үйл ажиллагааг дэмжих мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулах;
2. Осол, гэмтлээс сэргийлэх сургалт, сурталчилгааг зорилтот бүлгэд зохион байгуулах;
3. Архи, тамхины хор уршигийн тухай, архи тамхинаас гарсан сайн туршлагын талаар сургалт, сурталчилгааг зохион байгуулах;
4. Орон нутагт настанд зориулсан явуулын сургалт, сурталчилгаа, урьдчилан сэргийлэх үзлэг зохион байгуулах;
5. Настны сэтгэцийн эрүүл мэндийн байдлыг дэмжих, олон нийт, байгууллага, хамт олонд тулгуурласан үйл ажиллагааг дэмжин өргөжүүлэх;
6. Настанд эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх, олон эмийн хэрэглээг бууруулах сургалт, сурталчилгааг өргөжүүлэх.

Хүрэх үр дүн:

1. Эрүүл зан үйл, амьдралын хэв маягийг хэвшүүлж, осол, гэмтэлд өртөх эрсдэлийг бууруулж, Монгол хүний эрүүл, урт наслалтыг дэмжсэнээр дундаж нас уртасна.

2. Хүн амын хорт зуршлын хэрэглээ буурна.

3. Эмийн зохистой хэрэглээний түвшин нэмэгдэнэ.

Зорилт 3. Настны хөгжил, хамгаалал, нийгмийн амьдралд оролцох оролцоог дээшлүүлэх

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хүрээ:

1. Настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих;

2. Тэтгэвэрт гарахын өмнө болон гарсны дараах сургалтын төв, дамжаа, ангийг үүсгэн байгуулж, сургалтын хөтөлбөрийг боловсруулах, сургалт зохион байгуулах;

3. Настны сайн туршлагыг судлах, дэмжих, нэвтрүүлэх;

4. Настны сайн дурын болон үүсгэл санаачлагын байгууллага, настанд үйлчлэх төв, настны хөгжлийн төв, клуб зэрэг төрөл бүрийн байгууллагуудын талаар олон улсын туршлагыг судалж, өөрийн оронд боломжит хэлбэрүүдийг нутагшуулах;

5. Настанд зориулсан асрамжийн үйлчилгээг өргөжүүлэх;

6. Хүний хөгжлийн төвүүдийг байгуулж, бүтэц, зохион байгуулалтад эрүүл насжилт, настны эрүүл мэндийг дэмжих нэгж, хэсгийг оруулах.

Хүрэх үр дүн:

1. Тэтгэвэрт гарахын өмнө болон гарсны дараа настан нь мэргэжлийн чиг хандлага бүхий төрөл бүрийн ажлын байранд ажиллах мэдлэг, чадварыг эзэмших сургалтанд хамрагдсанаар хөдөлмөр эрхлэх боломжтой болж, хөдөлмөр эрхлэлт дэмжигдэн тэдний орлого, нийгмийн оролцоо дээшилнэ.

2. Настанд чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагуудын тоо болон настанд үзүүлэх үйлчилгээний төрөл нэмэгдэнэ.

Зорилт 4. Эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээг настны хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэн өргөжүүлэх

Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хүрээ:

1. Улсын хэмжээнд настны эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх эрүүл мэндийн байгууллагуудын нэр, төрлийг өргөжүүлж, бүтэц зохион байгуулалт, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох;

2. Геронтологи, гериатрийн салбар өндөр хөгжсөн орны туршлагыг судалж, эх орондоо нутагшуулах;

3. Үндэсний түвшинд настны эрүүл мэндийн чиглэлээр лавлагаа тусламж үзүүлэх Геронтологийн үндэсний төвийн шинэ барилгыг ашиглалтад оруулж, шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр ханган ажиллуулах;

4. Геронтологи, гериатрийн мэргэжлээр хүний нөөцийн чадавхийг дээшлүүлэх;

5. Настанд гэрээр үзүүлэх олон мэргэжлийн багийн тусламжийн хамрах хүрээг өргөжүүлэх, чанарыг сайжруулах.

Хүрэх үр дүн:

1. Улсын хэмжээнд геронтологи, гериатрийн мэргэжлийн бие даасан байдал хангагдаж, геронтологи, гериатрийн салбар өндөр хөгжсөн орны туршлагаас судалж, Монгол улсдаа нутагшуулан хэрэгжүүлснээр настанд үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжирч, настан тусламж, үйлчилгээг хүлээгдэл, чирэгдэлгүй хүртэнэ.

2. Настанд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний нэр төрөл нэмэгдэж, шаардлагагүй эмнэлэгт хэвтэлт цөөрч, эмнэлгийн ачаалал буурна.

Зургаа. Санхүүжилт

Улсын төсөв, Олон улсын байгууллагын хандив тусламж, Эрүүл мэндийг дэмжих сангийн төсөвт тусган санхүүжүүлнэ.

Долоо. Хөтөлбөрийн шалгуур үзүүлэлт

№	Шалгуур үзүүлэлт	Өнөөгийн түвшин	2017 онд хүрэх түвшин
Зорилт 1. Хүн амын эрүүл насжилтыг дэмжих нийгэм, эдийн засгийн ээлтэй орчинг бүрдүүлэх зорилтын хүрээнд			
1.	Настанд ээлтэй байгууллага, аж ахуйн нэгж, хороо, баг, сум, дүүргийн тоо	Настанд ээлтэй байгууллага, аж ахуйн нэгж, хороо, баг, сум, дүүрэг байхгүй байна.	Настанд ээлтэй байгууллага, аж ахуйн нэгж, хороо, баг, сум, дүүргийг бий болгосон байна.
2.	Албан байгууллага, аж ахуйн нэгжүүд ажилтнуудынхаа эрүүл насжилтыг дэмжих үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулах	Албан байгууллага, аж ахуйн нэгжүүдийн хувьд харилцан адилгүй байна.	Албан байгууллага, аж ахуйн нэгж эрүүл насжилтыг дэмжих ажлын байрыг бий болгож, үйл ажиллагааг тогтмол зохион байгуулдаг болно.
Зорилт 2. Настны эрүүл мэндийг дэмжих, өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх зорилтын хүрээнд			
1.	Хоол тэжээлийн дугалд орох эрсдэлтэй настны хувь	31 хувь	20 хүртэл хувиар бууруулна.
2.	Хоол тэжээлийн дугалтай настны хувь	3.1 хувь	30 хүртэл хувиар бууруулна.
3.	Дасгал хөдөлгөөний хомсдолтой буюу жингийн илүүдэл, таргалалттай настны хувь	17.4 хувь	30 хүртэл хувиар бууруулна.
4.	Танин мэдэхүйн чадварын	Танин мэдэхүйн	Танин мэдэхүйн чадварын

	бууралт	чадварын бууралт 16.1 хувь	бууралтыг 20 хүртэл хувь багасгана
Зорилт 3. Настны хөгжил, хамгаалал, нийгмийн амьдралд оролцох оролцоог дээшлүүлэх зорилтын хүрээнд			
1.	Настны хөдөлмөр эрхлэлтийн хувь	8.3 хувь	15 хувьд хүргэх
2.	Тэтгэвэрт гарахын өмнөх, гарсны дараах сургалтын хөтөлбөр	Байхгүй	3 хөтөлбөр
3.	Тэтгэвэрт гарах настнуудад зориулсан сургалтын төв/Third age institute/	Байхгүй	1
Зорилт 4. Эрүүл мэндийн цогц тусламж үйлчилгээг настны хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэн хөгжүүлэх зорилтын хүрээнд			
1.	Геронтологи, гериатрийн чиглэлээр мэргэшсэн мэргэжилтний тоо	Мэргэшсэн гериатрийн эмч 6 ажиллаж байна. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний 2-р шатлалд насны сувилахуйгаар мэргэшсэн сувилагч одоогоор байхгүй. Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний анхан шатлалд ажиллаж байгаа настны сувилахуйн давтан сургалтад хамрагдсан сувилагчийн хувь-0.2 хувь	Мэргэшсэн гериатрийн эмчийн тоог 15-д хүргэх Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний 2-р шатлалд настны сувилахуйгаар мэргэшсэн ажиллавал зохих сувилагчийн тоог 50 хувьд хүргэх Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний анхан шатлалд ажиллаж байгаа настны сувилахуйн давтан сургалтад хамрагдсан сувилагчийн эзлэх хувийг 10 хувьд хүргэх
2.	Эрүүл мэндийн байгууллага дахь Гериатрийн тусламж үзүүлэх нэгжийн тоо	1 төв 16 кабинет	1 төв 21-ээс дээш кабинет
3.	Гэрийн тусламж авсан настны тоо	1.4 хувь	20 хувь хүртэл нэмэгдүүлэх